

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců Mgr. Lenky Krupíčkové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **X**, právně zastoupen JUDr. Denisem Mitrovičem, advokátem se sídlem Mírové náměstí 274, Týniště nad Orlicí, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 4. 5. 2021, č. j. 36 Az 3/2020 - 49,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 4. 5. 2021, č. j. 36 Az 3/2020 - 49, **se zrušuje**.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 9. 2020, č. j. OAM-785/ZA-ZA11-ZA17-R2-2016, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti částku 13 600 Kč k rukám jeho zástupce JUDr. Denise Mitroviče, advokáta, a to do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 17. 9. 2020, č. j. OAM-785/ZA-ZA11-ZA17-R2-2016, nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana dle §§ 12, 13, 14, 14a a 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále též „krajský soud“), který ji napadeným rozsudkem zamítl. Soud nejprve připomenul závěry rozsudku ze dne 31. 1. 2020, č. j. 5 Azs 105/2018 - 46, jímž Nejvyšší správní soud zrušil předchozí rozsudek Krajského soudu v Ostravě, jakož i první rozhodnutí žalovaného ve věci žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany (dále též „rozsudek č. j. 5 Azs 105/2018 - 46“). Po posouzení věci pak dospěl k závěru, že žalovaný rozhodl o žádosti žalobce v intencích závazného právního názoru kasačního soudu a své závěry pečlivě odůvodnil. Krajský soud poukázal na to, že žalovaný shromáždil aktuální zprávy o zemi původu, z nichž plyne, že došlo ke stabilizaci poměrů po neúspěšném pokusu o vojenský převrat v roce 2016. Turecko sice nelze vnímat jako rozvinutou demokracii, avšak žalobce nepředložil relevantní azylový příběh. Jako sympatizant hnutí PKK (Strana kurdských pracujících) se toliko účastnil jeho mítinků, avšak netvrdil, že by byl za takovou účast pronásledován, či že by byl vystaven nějakým ústrkům. Ze zpráv pak neplyne, že by mělo být jakémukoliv sympatizantovi hnutí činěno příkoří ze strany státních orgánů. Nadto je hnutí PKK na seznamu teroristických organizací. Jednání státních orgánů, které se snaží pomocí kontrol a lustrací zajistit veřejný pořádek zejména na hranicích Turecka se Sýrií, se jeví jako přiměřené a oprávněné. Jedná se o běžnou záležitost v dané oblasti. Žalobce ani neuvedl bližší podrobnosti k incidentům, při kterých měl být vojenskou policií zadržován a vyslýchán za účelem prozrazení úkrytů PKK. Nadto k nim došlo před rokem 2015; z Turecka uprchl až s časovým odstupem. Tyto incidenty nelze interpretovat jako cílený zájem o jeho osobu. V doplňujícím pohovoru žalobce daleko více akcentoval touhu začít nový život v Evropě a nechtěl setrvat v rodné vesnici, resp. v Turecku obecně. Dle krajského soudu nelze pominout ani možnost vnitřního přesídlení. Žalobce je mladý, velmi flexibilní, poměrně dobře adaptibilní a ekonomicky aktivní muž. Neexistuje racionální důvod, proč by nemohl přesídlit do některé z tureckých aglomerací. Sám doplnil, že v Istanbulu žil asi 3 měsíce a žádného příkoří či ústrků se mu ze strany státních orgánů nedostalo. Krajský soud zdůraznil, že je dlouhodobě odmítána snaha o legalizaci pobytu cizince prostřednictvím institutů azylového práva. Z ničeho přitom nevyplývá, že by žalobce nemohl postupovat legální cestou.

III.

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Namítl, že žalovaný i krajský soud ignorovali závazný právní názor vyplývající z rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46. Žalovaný ani krajský soud nezpochybnili věrohodnost stěžovatele, nezjistili, že by měl být vyloučen z mezinárodní ochrany, ani nedoložili reálnou možnost stěžovatele pobývat v jiné části Turecka, než ze které pochází. Žalovaný tedy měl stěžovateli udělit azyl, což neučinil. Nastala proto situace, kterou Nejvyšší správní soud předvídal v rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46, tedy že žalovaný i krajský soud ignorovali jeho závazný právní názor. Stěžovatel se proto domáhá toho, aby mu přímo Nejvyšší správní soud udělil azyl.

IV.

pokračování

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost. Má za to, že jeho rozhodnutí i napadený rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Odkázal na správní spis, na své rozhodnutí a na vyjádření k žalobě. Uvedl, že se mu podařilo konzistentně vyvrátit tvrzenou obavu stěžovatele, že mu v zemi původu hrozí pronásledování či vážná újma. Ani krajský soud se podle něj nedopustil zásadního pochybení. Proto navrhl, aby soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, případně zamítl pro nedůvodnost.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Vzhledem k tomu, že se v projednávané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, zabýval se Nejvyšší správní soud v souladu s § 104a s. ř. s. nejdříve otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[7] Kasační stížnost tedy může být přijatelná mimo jiné v případě zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Tak tomu je i v právě projednávané věci, neboť, jak bude rozebráno níže, posouzení nároku stěžovatele na udělení mezinárodní ochrany trpělo takovými zásadními pochybeními.

[8] Nejvyšší správní soud předesílá, že rozhodnutím žalovaného ve věci žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany se zabývá již podruhé. První rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany zdejší soud zrušil svým rozsudkem č. j. 5 Azs 105/2018 - 46. Vytkl v něm žalovanému řadu pochybení. Ve vztahu k neudělení azylu z důvodů dle § 12 písm. a) zákona o azylu konstatoval, že žalovaný zcela pominul účast stěžovatele na shromážděních na podporu PKK, na nichž se setkal s násilnou reakcí tureckého režimu vůči těmto shromážděním. Kasační soud konstatoval, že přinejmenším v tomto rozsahu stěžovatel vykonával politická práva a svobody ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu. K samotnému posouzení, zda je stěžovatel pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, Nejvyšší správní soud nepřistoupil. Jelikož rozhodnutí žalovaného zrušil, bylo na něm, aby v dalším řízení tuto otázku posoudil. Z vysloveného závazného právního názoru však zřetelně plyne, že za uplatňování politických práv

a svobod je třeba rozumět rovněž výkon práva shromažďovacího, tj. zde účast na shromážděních na podporu PKK. Ve vztahu k § 12 písm. b) zákona o azylu Nejvyšší správní soud konstatoval, že stěžovatel byl ve vlasti opakovaně terčem velmi hrubého fyzického i psychického násilí ze strany tamních ozbrojených složek ve formě mučení, které dosáhlo intenzity pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu, resp. intenzity vážné újmy dle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) téhož zákona. Žalovaný přitom neprezentoval žádné důvody, pro které by bylo možné usuzovat na to, že není přiměřeně pravděpodobné, že by byl stěžovatel vystaven obdobně intenzivnímu pronásledování, resp. vážné újmě, při svém návratu do země původu a daného regionu. Jeho závěr, že se jednalo o lokální excesy, proti nimž se mohl stěžovatel domáhat ochrany vnitrostátními právními prostředky, totiž neměl oporu ve spisovém materiálu. Zprávy obsažené ve správním spise naopak opakovaně hovořily o utlačování i jen řadových Kurdů, tím spíše pak těch, u nichž je podezření na vazby na PKK. Nejvyšší správní soud doplnil, že k pronásledování vedly azylově relevantní důvody (podpora PKK, kurdská národnost). Pravděpodobnost, že by byl stěžovatel po návratu do země původu vystaven pronásledování, pak výrazně zvyšovala skutečnost, že jeho bratr byl jako bojovník PKK tureckými silami zabit. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že stěžovatel byl v minulosti ve státě původu pronásledován ze strany tamních ozbrojených složek, a to z azylově relevantních důvodů. Tyto skutečnosti jsou ve spojení s tím, že je považován přinejmenším za podporovatele PKK, závažným ukazatelem odůvodněnosti obav stěžovatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy v zemi původu. V této souvislosti kasační soud žalovanému vytkl nedostatečné posouzení otázky, zda by stěžovatel mohl nalézt účinnou vnitrostátní ochranu v jiné části země původu. V rozhodnutí žalovaného postrádal úvahu o účinnosti, reálnosti a faktické proveditelnosti vnitřního přesídlení stěžovatele. Poukaz na to, že stěžovatel vykonával základní vojenskou službu v Istanbulu, považoval soud z hlediska posouzení účinnosti případného vnitřního přesídlení za nedostatečný. Akcentoval naopak možnosti ekonomického uplatnění stěžovatele s ohledem na dosažené vzdělání, jakož i na jeho rodinné a soukromé vazby na jihovýchod Turecka. V otázce neudělení doplňkové ochrany trpělo rozhodnutí žalovaného obdobnými nedostatky, jako v případě hodnocení podmínek pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu. Krom výše uvedeného zdejší soud doplnil, že se žalovaný vůbec nezabýval hrozbou mimosoudní popravky či jiného úmyslného zabití stěžovatele ze strany potenciálních původců takového druhu vážné újmy, přestože k takovým incidentům dle informací o zemi původu mohlo docházet. Také závěr žalovaného, že v Turecku nepobíhá ozbrojený konflikt, je v příkrém rozporu se zprávami o zemi původu. Důsledky konfliktu na jihovýchodě Turecka žalovaný nehodnotil obecně ani konkrétně, přestože stěžovatel je osobou, u níž je zvýšena pravděpodobnost, že se stane opětovně terčem násilí.

[9] S ohledem na popsané nedostatky Nejvyšší správní soud zavázal žalovaného, aby v dalším řízení udělil stěžovateli azyl dle § 12 zákona o azylu, pakliže „budou i nadále splněny veškeré podmínky pro meritorní rozhodnutí žalovaného a pokud žalovaný zásadním způsobem nezpochybní hodnověrnost výpovědi stěžovatele ohledně jeho azylového příběhu, dále pokud žalovaný nezjistí či v řízení nevystanou okolnosti, pro něž by bylo třeba stěžovatele vyloučit z mezinárodní ochrany (čemuž prozatím nic nenasvědčuje), či pokud na podkladě věrohodných, objektivních, přesných a aktuálních informací o zemi původu žalovaný nedoloží a z hlediska všech výše uvedených aspektů řádně nezdůvodní, že pro stěžovatele existuje reálná možnost vnitrostátní ochrany v jiné části Turecka, než ze které pochází, resp. pokud

pokračování

*nevyvstanou a žalovaný řádně nedoloží nové okolnosti, které by zásadně měnily skutkové závěry přijaté Nejvyšším správním soudem zejména k situaci v zemi původu (čemuž rovněž prozatím nic nenasvědčuje).“ Současně poukázal na rozsudek velkého senátu Soudního dvora Evropské unie (dále též „SDEU“) ze dne 29. 7. 2019, *Torubarov*, C-556/17, dle kterého platí, že „[č]lánek 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie, musí být vykládán v tom smyslu, že za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věci v původním řízení, kdy soud prvního stupně po provedení úplného a ex nunc posouzení všech relevantních skutkových a právních okolností předložených žadatelem o mezinárodní ochranu konstatoval, že na základě kritérií stanovených ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany musí být tomuto žadateli taková ochrana přiznána z důvodu, kterého se dovolává na podporu své žádosti, ale kdy správní nebo kvazisoudní orgán následně přijme protichůdné rozhodnutí, aniž za tímto účelem prokáže, že nastaly nové okolnosti odůvodňující nové posouzení potřeby mezinárodní ochrany uvedeného žadatele, musí uvedený soud změnit toto rozhodnutí, které není v souladu s jeho předchozím rozsudkem, a nahradit jej svým vlastním rozhodnutím o žádosti o mezinárodní ochranu, přičemž podle potřeby nepoužije vnitrostátní právní úpravu, která by mu takový postup zakazovala“ (zdůrazněno soudem). K tomu dále viz stanovisko generálního advokáta Michala Bobka ze dne 5. 12. 2019 ve věci C-406/18.*

[10] Uvedený rozsudek SDEU jednak ukládá vnitrostátnímu soudu změnit za splnění výše uvedených podmínek rozhodnutí správního či kvazisoudního orgánu, které není v souladu s jeho předchozím rozsudkem, a nahradit jej vlastním rozhodnutím o žádosti o mezinárodní ochranu, i přesto, že mu vnitrostátní právo takovou pravomoc nesvěřuje. Dále určuje předmět soudního řízení v případě, že správní nebo kvazisoudní orgán žadateli o mezinárodní ochranu tuto ochranu neudělí. Soud v takovém případě předně musí k jednotlivým azylovým důvodům posoudit, zda v původním rozhodnutí, kterým bylo zrušeno rozhodnutí správního nebo kvazisoudního orgánu, došlo k úplnému a *ex nunc* posouzení všech relevantních skutkových a právních okolností předložených žadatelem o mezinárodní ochranu, na základě nichž dospěl tento původní soud k závěru, že má být žadateli o mezinárodní ochranu tato ochrana přiznána. Pokud je naplněna tato podmínka, a správní či kvazisoudní orgán přesto žádosti žadatele nevyhověl, pak musí soud posoudit, zda tento orgán prokázal, že nastaly nové okolnosti odůvodňující nové posouzení potřeby mezinárodní ochrany.

[11] S ohledem na závazný právní názor, který vyslovil Nejvyšší správní soud v bodě 83 rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46, měl tedy žalovaný buďto stěžovateli azyl udělit, nebo měl prokázat, že vyvstaly nové okolnosti odůvodňující nové posouzení žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný dospěl k závěru, že právě takové okolnosti vyvstaly a stěžovateli mezinárodní ochranu neudělil. Úkolem krajského soudu v projednávané věci tak bylo posoudit, zda žalovaný při respektování závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu týkajícího se posouzení rozhodných skutkových a právních okolností předložených žadatelem prokázal, že nastaly nové okolnosti odůvodňující nové posouzení potřeby mezinárodní ochrany.

[12] Žalovaný v dalším řízení provedl se stěžovatelem nový pohovor a na jeho základě dospěl k závěru, že stěžovatel nebyl vystaven azylově relevantnímu pronásledování a ani z něj nemá odůvodněný strach. Dle žalovaného nelze v azylovém příběhu stěžovatele vysledovat žádný konkretizovaný a adresný zájem o jeho osobu od tureckých státních orgánů. Již při původním pohovoru byl azylový příběh stěžovatele vystaven vágně a nesmyslně a nyní je zřejmé, že situace nebyla tak vyhrocená. Žalovaný příběh stěžovatele zhodnotil tak, že se mu již nelíbil pastevecký život, v Istanbulu se pracovně neuchytil, a proto se rozhodl vydat do Evropy. Co se týče jeho zadržení vojenskou policií, šlo o rutinní prohlídky s cílem zachytit horské bojovníky PKK, které se v pohraničí dějí všem obyvatelům. Stěžovatel tedy nebyl zadržen adresně, např. v souvislosti se svým zabitým bratrem. Dělo se tak navíc před jeho nástupem na vojnu, tj. z časového hlediska nejde o okolnost, která by ho přinutila opustit zemi. Na zadržení si nestěžoval a odešel domů. Nelze tedy již hovořit o lokálním excesu bezpečnostních složek, ale o nevěrohodnosti původních tvrzení stěžovatele o zadržování spojeném s mučením. O nevěrohodnosti stěžovatele svědčí dle žalovaného taktéž to, že dle původní výpovědi se nikdy nepokoušel žít v jiné části Turecka, zatímco dle druhé výpovědi žil tři měsíce v Istanbulu. Žalovaný dodal, že sympatizování s PKK a účast stěžovatele na mítincích, na nichž došlo k bojům mezi členy PKK a tureckou armádou a policií, nelze chápat jako projev vedoucí k uplatňování politických práv a svobod s ohledem na teroristický charakter PKK. Z informací o zemi původu se rovněž nepodává, že by docházelo k systematickému vyvražďování Kurdů tureckým státem. Národnostní konflikt není vystupňován ani do podoby pronásledování či hrozby vážné újmy. Kurdové čelí největší diskriminaci na trhu práce; ta však spočívá pouze v tom, že jsou upřednostňováni pro manuální práce. Pronásledování z azylově relevantních důvodů se může vyskytnout u jednotlivců, ale pouze za přidružení dalších výrazných okolností. V případě stěžovatele žalovaný žádné rasové, národnostní ani etnické pronásledování neshledal. Nadto - i pokud by se stěžovateli uváděná příkoří děla - mohl nalézt vnitřní ochranu v zemi původu. Turecko je pro své občany vnitřně otevřený stát, a případné útlaky, které stěžovatel může zažívat v turecko-syrském pohraničí, mu nehrozí na jiných místech Turecka. Sám stěžovatel uvedl, že by se dokázal ztratit v Istanbulu, kde 3 měsíce žil a pracoval; pouze dané místo nepreferoval. Z ničeho neplyne, že by mu hrozilo v případě přestěhování navrácení do turecko-syrského pohraničí. Většina území Turecka splňuje minimální standardy lidských práv. Stěžovatel je mladý, flexibilní a iniciativní muž, který se dokáže rychle integrovat jak v cizí zemi, tak na jiných místech Turecka, na nichž již pobýval. I v České republice pracoval (dokonce podnikal) a žil na různých místech. Z informací o zemi původu dále vyplývá, že Turecko je v zásadě funkční, moderní a stabilní stát, s fungujícími sociálními systémy a státní správou. Sice v něm dochází k pochybením v oblasti lidských práv, ale nikoliv programově či plošně. Navrátilci ze zahraničí po dlouhodobých pobytech nečelí žádným neobvyklým obtížím.

[13] Nejvyššímu správnímu soudu nezbyvá než přisvědčit stěžovateli, že žalovaný při novém posouzení důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu nerespektoval závazný právní názor vyslovený v rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46 a neprokázal nové okolnosti odůvodňující nové posouzení potřeby mezinárodní ochrany.

pokračování

[14] Závěr žalovaného, že účast na mítincích na podporu PKK není výkonem politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, je zcela v rozporu s vysloveným závazným právním názorem. Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46 jednoznačně odmítl, že by bylo pro posouzení nároku na udělení mezinárodní ochrany relevantní, zda je PKK některými subjekty považována za teroristickou organizaci, pakliže zároveň není naplněn obsah vylučovacích klauzulí dle § 15, resp. § 15a zákona o azylu (viz body 71 - 80). Žalovaný se však jejich aplikací nijak nezabýval, a v řízení ani nevyšly najevo okolnosti, pro něž by mělo k jejich aktivaci dojít. Nebylo ani tvrzeno, natož prokázáno, že by stěžovatel vykonával svá politická práva násilně ve smyslu uvedených ustanovení. Současně žalovaný v dalším řízení nepřednesl žádné argumenty, kterými by zpochybnil samotnou účast stěžovatele na politických mítincích. Jeho nevěrohodnost vztáhl k jiným skutečnostem. Ani ze zpráv o zemi původu nevyplývá, že by se politické mítinky na podporu PKK neodehrávaly. Zprávy naopak potvrzují, že docházelo i k jejich násilnému potlačování. Zpráva zjišťovací mise Ministerstva vnitra Velké Británie z října 2019 pak výslovně uvádí, že „*osoba podezříváná z toho, že je příznivcem (PKK, pozn. soudu), může být držena ve vyšetřovací vazbě po dobu tří až pěti let předtím, než je odsouzena (...)*“. Dle stejné zprávy mohou být mučení či jinému špatnému zacházení vystaveni právě lidé zadržení a obvinění z podpory PKK. Za podporovatele přitom úřady považují již jen ty, kdo poruší vyhlášený zákaz vycházení. Jestliže žalovaný nijak účinně nezpochybnil, že se stěžovatel účastnil mítinků na podporu PKK a současně je dle rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46 tato účast výkonem politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, nelze než přisvědčit stěžovateli, že se žalovaný neřídil závazným právním názorem kasačního soudu. Jeho rozhodnutí tudíž nemůže obstát, neboť žalovaný se opět řádně a komplexně nezabýval tím, zda byl stěžovatel pronásledován za uplatňování politických práv a svobod. Jeho rozhodnutí je v tomto ohledu nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Takovou vadu přitom nemohl zhojit krajský soud tím, že sám namísto žalovaného provedl vlastní posouzení azylového důvodu dle § 12 písm. a) zákona o azylu. Tímto krajský soud vybočil ze své prezkumné role. Nadto při svém posouzení nerefletoval ani celý obsah shromážděných zpráv o zemi původu. Výše citovaná zpráva Ministerstva vnitra Velké Británie z října 2019 totiž nepotvrzuje jeho závěr, že by prostým příznivcům hnutí PKK nehrozilo příkoří ze strany státních orgánů. Nutno zdůraznit, že úkolem krajského soudu není vytvářet rozhodovací důvody namísto správního orgánu. Přezkoumá-li krajský soud rozhodnutí žalovaného, které pro absenci odůvodnění nebylo přezkoumání vůbec způsobilé, zatíží vadou nepřezkoumatelnosti i své rozhodnutí (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006 - 91, či ze dne 28. 1. 2009, č. j. 1 As 110/2008 - 99).

[15] Ve vztahu k § 12 písm. b) zákona o azylu kasační soud v rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46 konstatoval, že stěžovatel byl v minulosti ve státě původu pronásledován z azylově relevantních důvodů a že má s ohledem na okolnosti věci odůvodněnou obavu z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy v zemi původu. Současně soud neshledal úvahu žalovaného o možnosti vnitřního přesídlení stěžovatele přesvědčivou. Z výše uvedeného vyplývá, že od těchto závěrů se může žalovaný odchýlit pouze tehdy, pokud prokáže, že nastaly nové okolnosti odůvodňující nové posouzení potřeby mezinárodní ochrany. Kasační soud v rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46 výslovně uvedl, že by žalovaný musel zásadním způsobem zpochybnit hodnověrnost výpovědi stěžovatele ohledně jeho azylového příběhu, zjistit okolnosti vylučující

stěžovatele z mezinárodní ochrany (§ 15 či § 15a zákona o azylu), či řádně doložit a zdůvodnit, že pro stěžovatele existuje reálná možnost vnitrostátní ochrany v jiné části Turecka, než ze které pochází, resp. by musel řádně doložit nové okolnosti, které by zásadně měnily skutkové závěry přijaté Nejvyšším správním soudem zejména k situaci v zemi původu.

[16] Žalovaný dospěl při opakovaném posouzení věci k závěru, že stěžovatel nemůže pociťovat odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť jeho azylový příběh není věrohodný. Opřel se přitom především o výpověď stěžovatele, kterou označil za šablonovitou a nesmyslnou. Navíc od ní podle něj stěžovatel v běhu času ustupuje.

[17] Nejvyšší správní soud se však neztotožňuje s tím, že by na základě druhé výpovědi stěžovatele, resp. jejího srovnání s výpovědí první, bylo možné hovořit o *zásadním* zpochybnění jeho azylového příběhu ve smyslu okolnosti odůvodňující nové posouzení potřeby mezinárodní ochrany. Je pravdou, že celkové vyznění druhé výpovědi provedené po zrušujícím rozsudku nevyznívá z pohledu minulých událostí v Turecku nikterak dramaticky. Skutečně z ní spíše plyne touha stěžovatele zůstat v Evropě, kde nečelí napětí mezi Turky a Kurdy a kde si za čtyři roky již vytvořil ekonomické (podniká) i rodinné zázemí (s přítelkyní čeká dítě). Z prosté skutečnosti, že sám stěžovatel již na rozdíl od první výpovědi spontánně nijak neakcentoval, že by utíkal před cíleným pronásledováním své osoby a že byl v minulosti ze strany tureckých ozbrojených složek opakovaně mučen, však nelze usuzovat na to, že by se tyto události nestaly. Nelze odhlédnout od toho, že sám žalovaný položenými dotazy podrobněji nezjišťoval okolnosti několikadenních zadržení stěžovatele vojenskou policií, o nichž se však stěžovatel při druhém pohovoru zmínil. Namísto toho vedl pohovor směrem ke zjišťování toho, jak vojenská policie v horách provádí kontroly. Z odpovědi stěžovatele, že tyto kontroly se dějí všem tamním obyvatelům, pak žalovaný dovodil, že také v případě stěžovatele docházelo pouze k rutinní lustraci a kontrole. Žalovaný však ponechal zcela bez reakce předchozí sdělení stěžovatele, že byl rovněž zadržen na dva a tři dny. To, že by běžná lustrace a kontrola trvala dva a(ž) tři dny přitom nepovažuje zdejší soud za pravděpodobné. Z odpovědí na takto nekoherentně kladené dotazy nelze bez dalšího usuzovat na to, zda se události tvrzené stěžovatelem při prvním pohovoru skutečně odehrály či nikoliv. Žalovaný tak účinně nezpochybnil (neprokázal), že stěžovatel nebyl ve vlasti v minulosti mučen, jak vyplynulo z jeho původní výpovědi. V ní stěžovatel popisoval, že byl při svém zadržení mimo jiné opakovaně bit a po odvedení na stanici poléván studenou vodou. O těchto událostech stěžovatel sice ve druhém pohovoru nehovořil, žalovaný se na ně však ani blíže nedotazoval, respektive tímto směrem pohovor nevedl. Jediný rozpor, jenž při pohovoru rozebral, byl počet zadržení. Ten mu však stěžovatel následně vysvětlil. Závěr žalovaného, dle něž bylo při druhém pohovoru „*na pevně*“ postaveno, že stěžovatel nebyl v Turecku pronásledován, je tudíž zkratkovitý a nereflektuje řádně obsah druhého pohovoru (především položené otázky). Přinejmenším není možné v nové výpovědi spatřovat v oblasti zadržování stěžovatele rozpor s jeho původní výpovědí, který by zavdal k pochybám o jeho věrohodnosti. Jak plyne z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu, lze-li některá vyjádření žadatele chápat různými způsoby, nelze se *a priori* přiklonit k tomu smyslu, který založí rozpornost jeho výpovědi, a na základě toho dovozovat pro žadatele nepříznivé následky v podobě hodnocení jeho tvrzení jako nevěrohodného.

pokračování

Žalovaný má vést pohovor tak, aby byly nejasnosti vysvětleny přímo na místě (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017 - 36, ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, či ze dne 10. 6. 2021, č. j. 7 Azs 354/2020 - 31). Je rovněž nezbytné zdůraznit zásadu, že v pochybnostech se má uplatnit zásada důvěry v tvrzení žadatele (jak sám ve svém rozhodnutí zmiňuje i žalovaný - srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2019, č. j. 4 Azs 345/2018 - 32) a zásada přiměřené pravděpodobnosti i ve vazbě na výpověď žadatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70).

[18] Žalovaný tedy neprokázal, že by stěžovatel nebyl v minulosti pronásledován (minulé pronásledování je přitom významnou indicií o tom, že žadateli o azyl bude hrozit pronásledování i v budoucnu). Zároveň neprokázal, že by vojáci turecké armády nebyli pod efektivní kontrolou turecké vlády, či že by se jednalo o lokální excés. Neprokázal ani jinak, že není přiměřeně pravděpodobné, že by byl stěžovatel vystaven obdobně intenzivnímu pronásledování, resp. vážné újmě, při svém návratu do země původu a daného regionu. Nevěrohodnost stěžovatele žalovaný sice konstatoval i ve vazbě na jeho sdělení, že žil tři měsíce v Istanbulu, což při původním pohovoru neuvedl. Takové izolované tvrzení však není samo o sobě s to v rámci dvou obsáhlých pohovorů, jejichž primárním předmětem nebyla otázka, zda stěžovatel žil po nějakou dobu v Istanbulu, způsobit, že by bylo možné považovat stěžovatele za nevěrohodného. Pokud se žadatel o mezinárodní ochranu po celou dobu řízení ve věci mezinárodní ochrany drží jedné dějové linie, jeho výpovědi lze i přes drobné nesrovnalosti označit za konzistentní a za souladné s dostupnými informacemi o zemi původu, pak je třeba z takové výpovědi vycházet (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008 - 83, nebo rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70). Tím méně lze uvedené tvrzení nevěrohodnosti vztáhnout na zadržování stěžovatele a jeho průběh. V této části tak Nejvyšší správní soud nedává žalovanému za pravdu, a uzavírá, že neprokázal, že by nastaly nové okolnosti odůvodňující nové posouzení potřeby mezinárodní ochrany stěžovatele.

[19] Žalovaný se v novém rozhodnutí rovněž zabýval možností vnitřního přesídlení stěžovatele. Z hlediska účinnosti případného vnitřního přesídlení po faktické stránce pak správně poukázal na nové zjištění, že stěžovatel žil i pracoval tři měsíce v Istanbulu, a že i v rámci svého pobytu v České republice prokázal schopnost žít v novém prostředí. Současně se opřel o aktuální zprávy o zemi původu, které se podrobně zabývaly obecnou situací života v Turecku, a to rovněž z pohledu Kurdů. Postavením Kurdů v Turecku z hlediska možností vnitřního přesídlení se ostatně opakovaně zabýval i Nejvyšší správní soud. Například v rozsudku ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020 - 27, v bodě 23 uvedl, že „[p]roblematikou vývoje v Turecku na podzim roku 2019 se již Nejvyšší správní soud zabýval v několika svých rozhodnutích (kupříkladu usnesení ze dne 7. 11. 2019, č. j. 2 Azs 75/2019 - 46, ze dne 21. 5. 2020, č. j. 7 Azs 359/2019 - 50, či ze dne 17. 9. 2020, č. j. 6 Azs 203/2020 - 28). K vojenské operaci (označované jako „Pramen míru“) spočívající ve vpádu ozbrojených sil Turecka do severní Sýrie kontrolované kurdskými milicemi v usnesení č. j. 7 Azs 359/2019 - 50 Nejvyšší správní soud uvedl, že „tento ozbrojený konflikt je lokalizován výhradně na konkrétním území (část hranice se Sýrií), které již žalovaný s krajským soudem dříve hodnotili jako bezpečnostně problematické; nelze však bez dalšího říci, že se jedná o vnitřní ozbrojený konflikt či válečný stav na celém území Turecka“. I v posuzované věci

žalovaný připustil, že se žalobce mohl setkat v místě svého bydliště s předpojatostí vůči své osobě z důvodu kurdské národnosti, dovodil však, že svou situaci může řešit vnitřním přesídlením. Tyto závěry korespondují s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu, který se již situací kurdského obyvatelstva v Turecku opakovaně zabýval (např. rozsudek ze dne 11. 9. 2012, č. j. 4 Azs 34/2011 - 154, usnesení ze dne 21. 6. 2018, č. j. 1 Azs 177/2018 - 28, ze dne 17. 1. 2019, č. j. 5 Azs 106/2018 - 30, ze dne 25. 4. 2019, č. j. 8 Azs 352/2018 - 46 a mnoho dalších) a vývoj v této zemi na podzim roku 2019 na uvedených závěrech sám o sobě nic nemění.“ Lze tedy přisvědčit žalovanému, že vzhledem k postavení Kurdů v Turecku je obecně možné řešit jejich případné pronásledování na jihovýchodě země ve vazbě na azylové důvody dle § 12 písm. b) zákona o azylu vnitřním přesídlením. Žalovaný však rezignoval na posouzení toho, zda je možné obdobným způsobem řešit problémy v případě Kurdů s osobními charakteristikami stěžovatele, tedy osoby, která je ze strany turecké armády zároveň považována za přínejmenším podporovatele PKK a jejíž bratr byl jakožto bojovník za PKK zabit (srov. bod 54 rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46). Tyto osobní charakteristiky přitom nebyly relevantně zpochybněny. Za nedostatečné v této otázce tak Nejvyšší správní soud shledává jak materiály o zemi původu, tak i odůvodnění rozhodnutí žalovaného. Ani v tomto ohledu žalovaný nedostal požadavku rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46, tj. nedoložil na podkladě věrohodných, objektivních, přesných a aktuálních informací o zemi původu a řádně nezdůvodnil, že pro stěžovatele existuje reálná možnost vnitrostátní ochrany v jiné části Turecka, než ze které pochází. Krajský soud měl proto i v této otázce přistoupit ke zrušení rozhodnutí žalovaného, a to z důvodu nedostatečně zjištěného skutkového stavu. S ohledem na absenci relevantních zpráv o zemi původu, resp. nedostatečnost skutkových zjištění však nebyl dán prostor pro aplikaci rozsudku SDEU ve věci *Torubarov*, tedy pro udělení azylu již krajským soudem. Z materiálů o zemi původu totiž na druhou stranu nevyplývá, že by žadatelé o mezinárodní ochranu v postavení stěžovatele byli pronásledováni na celém území Turecka. Tyto materiály se danou otázkou dostatečně nezabývají. Nové posouzení této otázky ze strany žalovaného však přínejmenším prokazuje, že Turecko není zemí, v níž by nebylo možné řešit azylově relevantní problémy související se situací v tureckém Kurdistanu vnitřním přesídlením, jakož i to, že stěžovatel je osobou, pro niž by vnitřní přesídlení nemělo představovat faktickou překážku (pokud jí nebude jeho podpora hnutí PKK).

[20] Co se týče nároku stěžovatele na udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. a) zákona o azylu, vytkl zdejší soud žalovanému v rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46 především to, že se nezabýval hrozbou mimosoudní popravky či jiného úmyslného zabití stěžovatele ze strany původců takového druhu vážné újmy. Žalovaný v tomto ohledu zcela ignoroval závazný právní názor Nejvyššího správního soudu a uvedenou skutečnost opět do svého hodnocení nepromítl. Nejvyšší správní soud přitom v rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46 konstatoval, že ve zprávách o zemi původu byly uvedeny konkrétní případy úmrtí, resp. zabití osob v tureckém Kurdistanu, u nichž existuje podezření, že je zapříčinily turecké bezpečnostní složky. O témže svědčí i bohatá judikatura Evropského soudu pro lidská práva konstatující u řady stížností porušení čl. 2 Úmluvy, a to rovněž u civilních osob (viz bod 63). I z tohoto důvodu bylo namístě, aby krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného a vrátil mu věc k dalšímu projednání. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že v tomto kontextu může být relevantní, že stěžovatel

pokračování

je podporovatelem PKK, respektive je za něj původci pronásledování považován (tato skutečnost nebyla účinně zpochybněna).

[21] V případě posouzení nároku na udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, tedy pro důvodnou obavu z mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu v případě návratu, žalovaný v podstatě pouze odkázal na argumentaci k neudělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud tak v rámci procesní ekonomie rovněž odkazuje na argumentaci, která se těmito otázkami zabývala.

[22] K nároku na udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, tedy pro důvodnou obavu z vážného ohrožení života žadatele nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, žalovaný v souladu se závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu zjišťoval relevantní informace o tom, zda stěžovateli hrozí ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Poukázal na to, že se Turecko snaží na vnější straně syrské hranice dlouhodobě vytvořit nárazníkovou zónu, aby čelilo problémům stran občanské války v Sýrii. Na turecké straně hranice je však situace klidná, a incidenty na ní velmi výjimečné. Žadatel o mezinárodní ochranu se v případě potřeby navíc může přestěhovat do klidnější části Turecka. Na území Turecka neprobíhá žádný válečný konflikt, vojensko-bezpečnostní operace týkající se Sýrie se tureckého území dotýkají jen málo. Turecká armáda postupuje při vytvoření nárazníkové zóny tak, aby se maximálně vyhnula jakýmkoliv obětem na civilním obyvatelstvu. Žalovaný však pominul, že v Informaci OAMP o Turecku ze dne 24. 7. 2020, která se zabývala Bezpečnostní a politickou situací v zemi, je v části 5. Aktivní vojenské konflikty, mimo jiné uvedeno, že „[n]a jihovýchodě země provádí turecká armáda od roku 1984 operace proti kurdským povstalcům z PKK, která je v Turecku i zahraničí považována za teroristickou organizaci.“ Informace uvedené ve zprávách o zemi původu stran existence vnitrostátního ozbrojeného konfliktu tedy žalovaný nereflektoval úplně. Je však zjevné, že tento konflikt je situován do jihovýchodní části Turecka. Za situace, kdy žalovaný dospěl k závěru, že vnitřní přesídlení stěžovatele je možné tak zcela pochopitelně nebylo nezbytné blíže zkoumat hrozící riziko v rámci daného vnitrostátního konfliktu. Z výše uvedených důvodů však platí, že za aktuální situace není zřejmé, zda stěžovatel může svou situaci skutečně řešit vnitrostátním přesídlením. Pokud by toho schopen byl, je nutné souhlasit se závěry žalovaného. Pokud by tomu však tak nebylo, je povinností žalovaného správně reflektovat informace o zemi původu a zjistit, zda panující vnitřní ozbrojený konflikt odůvodňuje udělení doplňkové ochrany ve vazbě na § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.

[23] Souhrnně lze uvést, že v případě stěžovatele vyvstaly některé nové okolnosti, které odůvodňují nové posouzení jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Současně však žalovaný řádně a v souladu se závazným právním názorem rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46 neprokázal nenaplnění podmínek pro neudělení azylu dle § 12 zákona o azylu, resp. doplňkové ochrany dle § 14a téhož zákona. Nedostatek skutkových zjištění ze strany žalovaného nicméně soudu aktuálně znemožňuje provést úplné a *ex nunc* posouzení všech relevantních skutkových a právních okolností předložených stěžovatelem,

na jejichž základě by mohl dospět k závěru, že stěžovateli má být přiznána mezinárodní ochrana.

[24] Nejvyšší správní soud tedy přisvědčil stěžovateli, že žalovaný při novém posouzení věci nerespektoval bezezbytku závazný právní názor zrušujícího rozsudku, pročez bylo namístě, aby krajský soud jeho rozhodnutí zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Jelikož tak neučinil, kasační soud obě rozhodnutí zrušil. V dalším řízení bude žalovaný povinen respektovat nejen závěry uvedené v rozsudku č. j. 5 Azs 105/2018 - 46, ale i výše uvedené. Zejména tedy doplní relevantní podklady (zohledňující osobní charakteristiky stěžovatele), řádně je posoudí a následně své rozhodnutí odůvodní z hlediska všech rozhodných aspektů udělení mezinárodní ochrany dle § 12 a § 14a zákona o azylu, jak byly rozebrány v obou rozsudcích kasačního soudu. Zaměří se především na to, že stěžovatel je podporovatelem PKK. Buď tuto skutečnost vyvrátí, anebo posoudí, jaký má vliv z hlediska pronásledování stěžovatele (i na odůvodněný strach z něj), případně na možnost jeho vnitřního přesídlení. Zjistí rovněž, zda stěžovateli nehrozí mimosoudní poprava či jiný způsob úmyslného zabití – a i v tomto kontextu bude brát v potaz, že stěžovatel je podporovatelem PKK. Pokud by dospěl k závěru, že stěžovatel nebude moci řešit svou situaci vnitrostátním přesídlením, bude muset podrobněji posoudit rovněž vnitrostátní konflikt probíhající na jihovýchodě Turecka mezi složkami turecké armády a bojovníky PKK ve vazbě na možnost vážného ohrožení života nebo lidské důstojnosti stěžovatele z důvodu svévolného násilí v situaci vnitřního ozbrojeného konfliktu. To vše za situace, že v řízení nevystanou takové skutečnosti, které by zásadně měnily skutkové závěry přijaté Nejvyšším správním soudem.

[25] Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a zároveň zrušil i rozhodnutí žalovaného, rozhodl také o náhradě nákladů řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. (ve spojení s § 120 s. ř. s.), podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel měl ve věci úspěch, náleží mu proto náhrada důvodně vynaložených nákladů řízení proti žalovanému, který úspěch neměl.

[26] Náklady řízení o žalobě sestávají z náhrady nákladů zastoupení za tři úkony zástupce stěžovatele, za něž přísluší odměna v plné výši: 1) převzetí a příprava zastoupení, 2) sepsání žaloby, 3) účast na ústním jednání před krajským soudem (§ 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif ve spojení s § 35 odst. 2 s. ř. s.). V řízení před Nejvyšším správním soudem zástupce stěžovatele učinil jeden úkon právní služby, za který náleží odměna v plné výši, a to sepsání kasační stížnosti (§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Celkem tedy zástupce stěžovatele učinil čtyři úkony právní služby s nárokem na odměnu v plné výši 3 100 Kč (§ 7 bodu 5 a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], tj. 12 400 Kč. Stěžovatel má též právo na náhradu hotových výdajů jeho zástupce za tyto úkony ve výši 4 x 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Žádné další výdaje ze spisu nevyplynou. Zástupce stěžovatele nedoložil, že by byl plátcem DPH. Celkem tedy činí odměna za zastupování částku 13 600 Kč. Žalovaný je povinen uhradit stěžovateli uvedenou částku ve lhůtě 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku, a to k rukám jeho zástupce.

pokračování

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. listopadu 2021

Mgr. David Hipšr
předseda senátu